

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14

E. C. D.

SCHEDIASMA MEDICO PRACTICVM
DE

12
MORBO DICTO
NEAPOLITANO

JVSSV ET INDVLTV
GRATIOSÆ FACVLTATIS
MEDICÆ

PRO LICENTIA

SVM MOS IN MEDICINA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA LEGITIME

CAPESSENDI

IN ALMA ARGENTORATENSIVM
VNIVERSITATE

AD DIEM 30. APRILIS An. clj Io cccxxxviii.

H. L. Q. C.

PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISIONI

SVBJICIT

IOHANNES MICHAEL BOEHM
ARGENTINENSIS.

ARGENTORATI,

Typis, MELCHIORIS PAUSCHINGERI, Typogr.

V I R O
Pranobilissimo, Amplissimo & Experientissimo
D O M I N O
FRANCISC. BALTHASARI
DE LINDERN,
MEDICINÆ DOCTORI ET PRACTICO
PERSPICACISSIMO, FELICISSIMO,
DOMINO PARENTI OPTIMO,
VENERANDO,
STVDIORVM SVORVM MEDICORVM PRIMO
FVNDATORI,
AC FVNDATORVM INDEFESSO EXCULTORI
DISSERTATIONEM HANC INAV-
GYRALEM MEDICAM,
IN DEVOTISSIMI ANIMI TESSERAM
PERPETVVM FILIALIS AMORIS ET OBSEQVII
SIGNVM,
IN ALIQVALE DENIQVE, LICET HAVD SVFFICIENS
INNVMERORVM EXHIBITORVM BENEFICIORVM
REDHOSTIMENTVM,
OMNI QVA PAR EST ANIMI OBSERVANTIA
D. D. D.
FILIVS NVNQVAM NON OBSEQVIOSISSIMVS,
JOHANNES MICHAEL BOEHM,
Auctor Responfurus.

PROOEMIUM.

Translatis nuper per Dei gratiam
 examinibus Doctoralibus, atque
 habita, sub Præsidio Excellentissi-
 mi atque Experientissimi Domini
 Professoris EISENMANNI, Pa-
 troni atque Præceptoris pie colendi, dissertatione
 Præliminari, jussu ac indultu Gratiorsæ Faculta-
 tis Medicæ, Schediasma hoc, pro themate Dis-
 sertationis Inauguralis elegi, & nunc pro viribus
 tenuibus elaboratum, publicæ eruditorum
 disquisitioni subjicio: præprimis autem manda-
 tum Experientissimi atque summe Venerandi Do-
 mini PARENTIS, Medici ut in aliorum mor-
 borum,

borum, ita & inprimis in hujus affectus curatione felicissima, undiquaque Celeberrimi, nec non desiderium atque cupido, accuratiorem notitiam Theoreticam ejus mali possidendi, cujus tractationem Practicam felicissimam, quotidie mihi conspiciere licet, me ad hoc thema præ omnibus aliis eligendum impulerunt. Quod si forsân B. L. in hocce opusculo deprehendet, me aliquid humani passum esse, id ipsum ut tenui ingenui modulo, debili judicio & juventuti tribuat, meque amice corrigat, est quod enixe mihi exopto. Cæterum Deum T. O. M. ardentissimis imploro precum formulis, velit & hancce dissertationem Medicam Inauguralem, Divina sua gratia ad exoptatum finem deducere, eoque ipso felicem laboribus meis academicis colophonem imponere, ac omnia eo dirigere, ut vergant in Nominis sui gloriam, Proximi ægrotantis commodum, atque mei meorumque emolumentum. Tu interim B. L. vale, & porro fave, juveni de re medica maxime sollicito.

SCHE-

SCHEDIASMATIS
MEDICO PRACTICI INAUGVRALIS
DE
MORBO VENEREO, NEAPO-
LITANO DICTO,
ANALYSIS.

§. I.

Venericus morbus, de quo in Differ-
tatione mea verba sum facturus In-
gurali, dicitur *Neapolitanus*, non
quod Neapolis illum primitus pro-
duxerit; sed quod à Neapolita-
nis, in obsidione Neapolitana, cir-
ca Annum P. C. N. 1494. & 1495., ad Gallos
per traducem propagatus sit (a) à Germanis di-
citur *die Venus Seuche/ die Spanische Pocken-
Sucht/* à Gallis *la grande Verole*, ou *la maladie
Venerienne*. Plures quidem alias, famoso etiam
charactere, insignitas habet denominationes, vel
A 3 à lo-

(a) Originis totius veram & genuinam historiam vid.
in Joh. Astruc. Medici & Professoris Parisini li-
bro de morbis Venereis, Cap. X. L. I. p. 52.

à loco, vel à fede, vel ab ejus sævitia, vel etiam à symptomatibus feu ab aliis petitas circumstantiis; de quibus omnibus, illa vero est potiffima, quæ Lues Venerea feu Morbus Venereus audit. Cum affectus fit præternaturalis totius corporis, qui ob ejus symptomatum syndromen, teste JOHANNÉ ASTRUC l. c. (b) nulla genuina definitione facile explicari potest, multis contagiofus, ex impuro congressu potiffimum contractus, à seminio vel miasmate quodam particulari, acrisumme corrosivo, transplantato, multisque crudeliffimis ac periculofiffimis stipatus symptomatibus totius machinæ hydraulico-pneumaticæ compagem, ferum, sanguinem, lympham, carnem atque ossa depascentibus, quorum vero alia ab *acrimonia & corrosivitate*, alia vero à *Lentore & viscositate seri & sanguinis*, de quibus in sequentibus pluribus erit sermo, dependent.

§. II.

Ad primam hujus morbi speciem sive symptomata, quæ ab *acrimonia*, & inde dependente *corrosivitate seri & sanguinis* proveniunt, pertinet GONORRHOEA, fluxus ille Judæis olim jam familiaris & execratus (c) sæpissime Luem præcedens

(b) L. IV. c. I. p. 292.

(c) Levitic. Cap. XV.

cedens, ut & carniū suppurationes, pustulæ nempe varii generis pruriginosæ, dolorosæ, vel minus dolentes, variæ etiam vesiculæ opacæ & pellucidæ, fluentes & siccæ, crySTALLINÆ dictæ, varia quoque pudendorum ulcuscula, Rhagades, Exulcerationes capitis, faucium aliarumque partium, imprimis autem glandularum, maculæ etiam diversorum colorum, ut plurimum autem subflavæ, fixæ & vagantes in cute, vel majoris vel minoris magnitudinis, scabies crustosa, circa tempora & frontem supremam, quandoque per totam corporis peripheriam, sicca & valde urens, dolores nocturni, interdium disparentes, somni tempore vero graviores, carnem ossiumque membranam summe sensilem dilacerantes & pungentes, præsertim circa medium osium, & prope articulos, tandemque denudationes & elapsus ossium: verbo Caries & Sphacelus, quæ omnia, ut ex causâ maligna oriri solent, ita etiam quam maxime malignos edunt effectus.

§. III.

Ad alteram vero quod attinet morbi speciem, nempe symptomata à *lentore & viscositate seri & sanguinis* provenientia, referuntur tumores varii, Bubones in inguine, duri & oblongi, juxta vasorum spermaticorum divaricationem propullulantes, sub axillis etiam ut & circa aures, simili-
ter

ter & Nodi & Gummata, item Tophi in artubus & capite, Verrucæ in pudendis & confiniis, Mariscæ & ficus & quæ sunt similia, cum quibus conjungitur imprimis animi mœror & tristitia, corporis virium languor, macies, tabes, febris lenta & putrida, sæpe etiam continua, ut plurimum lethifera, cachexia, inappetentia, vigilia, somnolentia, sudor colliquativus, orthopnoea, obstructions, vertigines, memoriæ debilitas & conscientia læsa, ægrum indefinenter fatigans, cunctis symptomatibus fere peior.

§. IV.

Tanta vero omnium recensitorum symptomatum est contumacia, ut sæpe nec ordinariis & vulgaribus, nec aliis etiamsi optimis adhibitis remediis cedant; singula enim testantur, uti modo dictum, de feminio seu miasmate quodam peculiari aut specifico, maxime activo & deleterio, acri ac phlogistico, viscido cuidam incluso, quod an acidum exaltatum sit, aut alius profapiæ volatilis salinæ occultæ? (d) in dubio & eruditioribus examinandum relinquo; interim tamen veritati non contrarium est, naturam seu qualitatem corrosivam, hujus miasmatis, tantam possidere

(d) Vid. Theod. Zwingeri Medici quondam Basileensis Theatr. Prax. Med. Part. postter. p. 89.

dere aſtivitatem, imprimis ſi malum inveteratum eſt, ut tandem, cæteris paribus, ſæviſſima inducat vix corrigibilia pathemata, atque ſua ſævitia, mandibulas, gingivas, labia, genas, aliasque depaſcat partes, dentesque etiam arrodere eorumque caſum producat, imo membrum ipſum virile, oculos, naſum atque faciem conſumat, vel deturpet. (e)

§. V.

Et hæc quidem Lues, hodie vix aliter unanimi conſeſſione omnium modernorum, contrahitur & propagatur, quam à contactu immediato, ſuſpecto nimirum & impuro coitu atque effluvio contagioſo penetrantiſſimo; nunquam vero vitio ſpontaneo. Genitales enim libidine turgeſcentes partes utriusque ſexus, quæ omnes fungoſæ & molles ſunt, & ab æſtu venereo incaleſcentes, amplexus tempore, illico effluvia virulenta ac corroſiva, per innumeros cutis poros patulos recipiunt, atque ſeminium Venereum in ſe abſorbent & ad ſanguinem amandant, malaque omnia memorata, imo plura haud narrabilia ſucceſſu temporis excitant; finito amoris ſtimulo à ſemine in vaginam mulieris inuſo, virus illud communicatur, quod omnes ejus partes
B
proſta-

(e) Hac de re leg. Euſtach. Rudii L. V. de Morb. occult.

prostatas, glandulas dictas Cowperianas & vaginales alias, Pterygia, Nymphas, imo Uterum ipsum conspurcat, ut etiam ob suam penetrabilem activitatem exinde embryo ipse, miasmate hoc summo activo inficiatur: **Es kommen oftmalen von solchen Müttern Kinder zur Welt / mit Blattern und Flecken bezeichnet / so zu reden / gleich denen Tieger. Thieren.** Negandum quidem non est, infectionem etiam fieri posse ab aliis causis, quæ vero non adeo frequentes sunt, sæpissime quidem ab ingestis originem suam trahit, quod vero infortunium maxime infantibus tenellis, habitum corporis molliorem possidentibus, quique rarioris aliàs sunt texture accidit, si mammas conspurcatarum nutricum sugere cogantur, vel ab ipsis pulmenta salivali venero humore imprægnata accipiant: **welches bey vielen eine abscheuliche Gewohnheit ist / wenn das Kind keine Pappé überkommt / sie seye dann zuvor von einer solchen angesteckten Amme / oder unreinen natürlichen Mutter in ihrem garstigen Munde herumgewelstet worden / à quo inficiendi modo, Apta ut plurimum in ore aut faucibus progerminant, quæ suctionem impediunt, ut tabe inde subsequente, mortem sæpe inferant; in adultis eundem infaustum experimur successum, si more Gallicano basis se invicem inficiunt, aut mutuis utuntur infectorum poculis, ejusmodi impura saliva imprægnatis. Præ aliis etiam in ore,**

ore ; imprimis angulis & faucibus morbosa excitantur accidentia, qualem communicandi sciviam puella experta est, à Sacerdotis cujusdam pe-
 tulantis & ebriofì solo osculo, in facie carcinoma-
 re deturpato, cujus rei FOREST. exemplum al-
 legat. (f) rarius vero contagium communicatur
 per vestimenta, per sudorem, aut per aliud quod-
 dam commercium, nisi in dispositis, etiamsi illud
 suspectum exemplum ab HILDANO (g) re-
 centeatur, virginis cujusdam 15. annorum, quæ
 ex mutatis immundorum caligis in Bacchanalibus
 Luem acceperat sibi funestam ; rarissime vero,
 quod quam plurimi credunt, à Foricæ seu Clo-
 acæ infessu, communicatur. **So heut zu Tag
 der meisten Schalkheit Deckel seyn soll.** Mias-
 matis enim hujus indoles non est, ut tam facile
 in corpus potissimum sanum sese insinuans, par-
 tes ejus inquinat. Multo minus, ut alii opinan-
 tur, in distans tam fugax est, ut ex loco in locum
 effluvia sua per auras vagantia emittat, corpora-
 que contagio efficiat.

§. VI.

Quæ itaque impurum coitum pro causa
 agnoscit Lues, ab initio sapissime Gonorrhœam
 B 2 excipit.

(f) L. XXIII. Obs. 2.

(g) Cent. I. Obs. 100.

excipit , conjunctam habet materiam post 4tum
5tum aut etiam 10mum diem, primitus ex albi-
do cineream viscidam, à concepto seminio vene-
reo extillantem, postmodum saniosam foetidam,
ex albido flavam vel subviridem, acrem, eroden-
tem , lymphaticam, graveolentem, per genitalia
utriusque sexus effluentem , ambarum prostaticarum
collo vesicæ substratarum, hinc & vesicula-
rum seminalium, ad latera principii urethræ sita-
rum, & testiculorum nimiam relaxationem, para-
lysin aut erosionem (h) cum ardore urinæ sum-
mo, quandoque erectione penis dolorifica, invo-
luntaria , cum vel sine chorda (i) præputii &
glandis tumore phlogistico, ac inflammatione ha-
rum partium & ulcusculis varii generis, quæ ve-
ro omnia ab experto Medico, malum si adhuc
recens est, in viris sub Diæta conveniente, brevi
temporis spatio, non vero tribus quatuorve die-
bus, sed potius tot septimanis curanda sunt, pur-
gantibus aliquoties repetitis (k) fortioribus (l)
quan-

(h) Rarissime etiam fit ut absque ulla suppurationis,
exulcerationis & erosionis indicio, humor putris &
viridis ex urethra aut vagina extillet, qualem ef-
fluxum Alexius Litte Obs. Memoires de l'Acad.
de Science 1711. nobis proposuit.

(i) Evolv. Hist. morb. Vratisl. An. 1701. p. 299.

(k) Vid. Dissert. sur les maladies Veneriennes de Mr.
de la Mettrie p. 67.

(l) Vid. Devaux in Annot. ad L. III. Carol. Musit. de
Morb. Vener. C. II.

quandoque folis, quibus Ψ ialia & Rhabarbarum
addita sunt, Ψ corallatus Helmontii, Ψ dul-
cis, Panacea Ψ ii, Arcanum corallinum, aut Pi-
lulis ϵ Ψ io vivo ad normam Argentoratensium
paratis aut sequentibus.

$\mathcal{R}$. Extr. Aloës ʒ.
Elleb. nigr.
Rhabarb.
Gumm. ammon. depur. āā. ʒij.
Bals. de Copaiu.
 Ψ dulc. rite pt. āā. ʒj.
Camphor. ʒʒ.

M. f. c. Elix. Propr. Pil. pifi minoris magnitudi-
ne, de quibus pro dosi xxx. sumendæ, interpo-
sitis diureticis vias trinales abstergentibus, Tin-
ctura $\mathcal{H}$ ii acr., Tinctura Tartari, Ess. Lign., Suc-
cin. &c. aliisque feri & sanguinis correctoriis,
succinatis, Terebinthinatis, Testaceis, Conchis,
Lap. 69., Matr. Perl., $\mathcal{H}$ io diaphor., Cinnabari
 $\mathcal{H}$ ii & nativa, inprimis autem si semel aut bis in
hebdomate, cacochymicis in corporibus sudor in-
stituatur blandus, & decocta sumantur alexiphar-
maca, & sanguinem depurantia, ex lignis exoti-
cis parata. v. g.

$\mathcal{R}$. Lign. Sanct. c. Cort. ʒij.
Sassafr. ʒj.
Rad. Sarsap.
Chin. āā. ʒʒ.

B 3

Inc.

Iac. Cont. infund. per noctem in ∇ font. ferventis lb. x. postmodum bulliant igne leni, in vase optime tecto, ad tertiæ partis consumptionem, sub finem addendo

Rad. Liquir. raf. ℥j.
Fol. Senn. mund. ℥β.

ter per diem, de liquore colato calide ℥viij. usurpando. Loco vero potus ordinarii esto, Dctum Hord., Avenac., Rad. Chin., vel Lign. Sassafr. & Liquir. c. pauxillo crystalli Mineralis vel Øri depurati paratum, concedi quoque potest lac Vaccinum cum ʒplo ∇æ simpl., addito parum SSri, decoctum, ad compescendum vero conceptum in genitalibus fervorem & impressam acrimoniam contemperandam: commendantur interne Emulsionones ex Sem. 4. frig. major., & minoribus, cum ∇. Nymph. vel plantaginis paratæ & quæ sunt similes, quibus & Dyfuria & Chorda dispelluntur; externe vero liquores injiciuntur ex decocto Rad. Alch., ∇ Sperm. Ran., & parum Sacchari tñi parati, vel potius ad mentem Dni D. HUNDERT-MARCK. *Tractatu von der Venus. Seuche p. 125.*

ʒ. Bals. Peruv.
d. Copaiv. āā. ʒj.
Vitell. ov. N. i.

Misc. exacte, quo factō add.

ʒii dulc. alcohol. ʒj.

& cum ʒvj vel viij. ∇. Plantaginis f. Emuls. Dominus

minus D. METTRIE aliam commendat quasi specifi-
 cam in differtat. citat. cujus verba sic sonant pag. 28.
*Si les injections sont utiles ce sont celles, qui sont douces,
 amies des nerfs & dont on se sert au commencement
 de la Gonorrhée. Par exemple prenés de l'au de rose
 & de sureau deux onces de chaque, d'Aloës trois
 grains, de miel deux dragmes, cette injection n'est
 aucunement danguereuse, pourvuë qu'on ne la pousse
 pas avec impetuosité, au contraire elle est tres salu-
 taire, puisqu'elle relache les vaisseaux, & attire par
 consequent la matiere au dehors. Et cum sœpissime
 tumidum etiam sit præputium ac inflammatum,
 glandi imponere fas erit, cataplasma ex herbis e-
 mollientibus, Hyoscyamo, Malva, Flor. Ver-
 basc., Sambuc, melilot., Rad. Aleh. Sem. Lin.,
 Fœn. Græc., Farin. Fabar. & tritic., cum lacte
 & ois coctis, chamomill., Lil. alb., Rosar. vel
 etiam Emplastra ex Mucilagibus parata, hæc
 sola quandoque omne tulere punctum; ut ta-
 ceam curationem peculiarem, salivationis levi-
 oris procurandæ gratia instituendam, quam Dn.
 ASTRUC. in suo Tractatu commendavit. Majo-
 ris vero momenti est cura in fœminis, quæ
 difficilior est ac longiorem exposcit remediorum
 continuationem, quam in viris, cum eorum ge-
 nitalia molliora, humidiora & magis atona sint,
 simulque etiam hoc stillicidium, sub fluoris albi
 nomine tamdiu negligunt, donec copiosis ob-
 ortis pustulis muliebria arrodentibus, dolor*
 &

& dysuria, mitior quidem ac in viris oriatur, hæc enim ratione non potest non, hæc atonia relaxatis sic partibus, ob perpetuum humoris acrioris affluxum, difficilius curari. Cum autem in utroque sexu, fluxus hic inflammationem partium genitalium comitem habeat, quæ ne majores facere possit progressus, Gallorum more sanguinis missione, nisi æger Anæmia laboret exposcit, & quidem in ea dosi ut natura illam sentiat, vel in brachio vel in pede, præprimis si simul æger uti dictum dysuria sit vexatus: nullum enim præstantius remedium, vel in ipso statu morbi ad imminuendum corporis æstum est Venæsectione, quæ quo sæpius instituitur, eo melioris est effectus. Tandem correctæ sic Materia, tonus partium labefactatus restauretur consolidantibus, junctis mundificantibus medicamentis, sub varia forma adhibitis: ex quibus commendantur Succin. ppr., Croc. ꝑtis adstring., Crocus ꝑtis ꝑ iatus Stahlî, Bolus Armena, sanguis Draconis, Mastix, ꝑ Japon. & Sigillata, itemque Alumen Rupeum ut & os sepiaæ crud., potius alcoholisatum quam præparatum, & famosus ille corticis pulvis Simaruba dictus; omnia hæc ut plurimum ingrediuntur confervas aut Pilulas, è pilulis magni alias æstimantur usus, sequentes

℞. Terebinth. Ven. Coct.
 Extract. Rhabarb. āā. ꝑj.
 Tormentill.
 Bals. de Copaiv. āā. ꝑij.

Terr.

Terr. Japon.
 Mastich.
 Off. sep.
 Ori aa. ʒʒ.
 Camphor. ʒj.

M. f. c. a. Pil. pifi magnit. ter. de die XI. fumendæ.

§. VII.

Accidit autem sæpe malo ægrotantis regimine, & à medentis imperitia ut cum Gonorrhœa, vel post illam, retenta nec sufficienter expulsa, aut præmature suppressa materia virulenta, dolores inducat in lumbis & hypogastrio (m) rumidosque reddat testiculos, aut metastasin inferat ulcerosam vesicalem (n) id quod haud pridem accidisse recordor; quæ tamen omnia per revocationem pristini fluxus virulenti purgantibus, conjunctis sudoriferis, emollientibus ac demulcentibus, corrigenda sunt, præmissa inunctione cum Ungto Dialth. , & ʒ Rosaceo, fortibus simul admotis & cataplasmate §. antecedente jam memorato: cui vero in momento impositionis ~ Matrical. aut Spir. Vin. Camphorat. addendus, & ut melius res ex voto succedat, simul per totum morbi decursum refrigerantibus mor-

C

bo

- (m) Conf. Hist. Morb. Vratisl. An. 1701. p. 295.
 (n) Vid. de hac re Georg. Frid. Reimans *vollständige Anweisung zur Prax. Med.* p. 477. §. 9. & cit. de la Mettrier p. 73.

bo testicularum infervientibus insistendum, decoctis nempe & Emulsionibus supra descriptis; & ne calor febrilis, ab hac scroti si dicere fas est hernia oriens, invalescere possit in brachio vel in pede, pro ægrotantis viribus & temperamento in justa atque satis proportionata quantitate sanguis è vena, majori facta incisione, mittatur.

§. VIII.

Non minori incommodo atque periculo etiam fieri solet easdem ob causas, ut tumor quandoque appareat in Inguine, in glandulis lymphaticis conglobatis ibidem latitantibus, quando nempe liquor seminalis virulentus, per peculiare lymphæ ductus, in utroque sexu advectus & infixus, quasi nullum exitum fortitur ibidemque ichoret, qui primo ab incarcerationis tempore ex albedo rubicundus est, paulo post rubicundior & splendidior redditur, demum ex nigro rubicundus fit, cum vel sine ardore pulsatorio, lancinante & æstu maximo. Hic tumor Bubonis Venerei nomine venit Germanis ein **Schster** oder **Venus**. **Buse** / qui si altiores jam egerit radices statim ad suppurationem, non vero ad resolutionem deducatur cataplasmate emolliente cum lacte ex dictis Herbis vel etiam fortioribus simul attrahentibus semine Sinapi, Eruca, Cepis, sub cineribus coctis, fimo columbino, croco, Camphora, Empl. diachyl. cum Gummat., Ungt. Basili-

Bafilici, Sapon. nigro, Fermento acri in forma pultis mixtis parato. Omnibus vero præferendum illud est, quod Astruc in libro III. cap. 5. pag. 227. divulgavit

℞. Cepar. sub cineribus coct. ℥ij.
 Sapon. nigr.
 Ungt. Diachyl. c. gummat aa. ℥jβ.
 Basilic. ℥j.

Conter. omnia in mortario marmoreo ad formam pultis, f. Cataplasma. Ipse bubo dein instrumento, non autem cauterio potenciali (o) mature & conveniente modo aperiatur, ad evitandam nimiam ulceris cavitatem. Hoc modo optime præcavetur ipsa Lues Venerea aliàs subsecutura. Quodsi autem juxta quorundam opinionem, maturationis punctum sponte accedens, nimis quam par est expectetur, facillime metastasis fit materiae malignæ in perfectam Luem Veneream transiens; interim tamen non omitti debent expellentia atque sanguinem purificantia ut & purgantia mitiora, fortiora enim magis nocent quam profunt, illa infra sub Luis cura evolventur: cæterum post aperturam tractandus est ut ordinarius abscessus, nisi quod quotidie bis detergendus sit, atque Ungto mundificativo balsamico quo linthea carpta imbuuntur deligandus, postmodum cavendum ne ex neglecta convenientium medicami-

C 2

(o) Vid. Astruc. p. 196, nro. II.

num adhibitione bubo exfurgat fistulosus; Ex
omnibus vero digestivis sequens eligi potest

℞. Ungt. Digest. c. Vitell. ov. par. ℥iv,
de Styrac. ℥b.

Balsam. de Copaiv. ℥ij.

⓪ Hyperic. ℥j.

Elix. Propr. f. †do ℥vj.

M. f. l. a. Ungt.

§. IX:

Supereſt ut Luem ipſam de qua mihi pri-
mario ſermo eſt. quibus nempe remediis, qui-
busve etiam cautelis fanetur aggrediar; ad quod
opus rite peragendum duas ſaltem offendi vias,
unam meliorem, per *Ptyaliſmum ſeu Salivatio-
nem*, alteram vero per *κἀδαρω* ſeu evacuatio-
nem & depurationem humorum mediantibus
purgantibus atque ſudoriferis Alexipharmacis:
priorem quod attinet, inſtituenda eſt in ſubjectis
non nimis delicatis nec cacochymia ſalfa aut aliis
agritudinibus divexatis, præmiſſis præmittendis
purgantibus, Venæ ſeſtione & Balneis aliquibus,
ꝯ ialibus Luis, genuino antidoto, (p) interne vel
externe ſecure adhibitis, interne ꝯio dulc. rite &
propriis manibus ppro, ꝯio violaceo & luteo vel
etiam

(p) Verbis Rondeletii Libr. de Morb. Ital. in fine libri
Argentum vivum eſſe Luis Alexipharmacum pro-
priumque antidotum, quod rite exhibitum vi-
res præſtet admirandas.

etiam Panacea ꝑiali, ꝑio nempe multoties sublimato à gr. v. ad x. ascendendo, quotidie semel vel bis pro circumstantiarum ratione, per aliquot dies per os exhibitò, potissimum in pilulis; vel quod consultius & securius Pilulis Venerandi Domini Parentis mei Pomes d'Apis dictis è ꝑio bene loto & bene etiam à particulis suis heterogeneis plumbagineis & arsenicalibus peculiari encheiresi liberato, cujus exhibendi modum, annexis cautelis, optime in hoc salivationis opere considerandis descriptum in speculo ꝑris suo noviter polito pag. 512. proposuit, hic ꝑ nullo non tempore in omni ætate omnibusque in subjectis à lue venerea inquinatis, modo deglutiendi facultas adsit, etiam in desperatissimis Luis cruciatibus ac erosionibus effectus edit saluberrimos. Externe vero unguinosis utendum, non vero butyro (q) nempe unguento ꝑiali olim Saracenicò dicto ex Axungia: Suillæ aut unguenti Pomadi ꝑij. & ꝑj. ꝑii vivi optime depurati aut potius è cinnabari redivivo & pauxillo Therebinthinæ vel etiam anaticaportione compositis & in formam unguenti redactis, quod prægressis purgantibus ac balneis sub Dieta tenui, manuum carpis & juncturis brachiorum vel pedum, prægressis frictionibus per linteamina calida, mane & vesperi ad rubedinem usque, dictarum partium per tres dies illinitur, donec intricum sese insinuet vel donec inflammatorius tu-

C 3

mor

(q) Astruc. Libr. IV. Cap. VI. p. 353. S. 4, no. 5.

mor in ore, & dolor ac fœtor sub acidulo-nauseo-
sus instantem pyalismum induxerit, tunc à fri-
ctione desistendum atque locus inunctus linteis
deligandus est, & sub diætâ modo dictâ accura-
ta & rigorosa, altero sanitatis fulcro, imo quoque
sub potibus ad hanc operationem conducibilibus
largiter assumtis, affluxus salivæ quam maxime
expectandus est, qui intra nyctemeri spatium ad
℥ij aut plus ascendit. Quod si vero nimis languidus
sit pyalismus, stimuletur assumtis ꝑ ii dulcis gr.
XV. vel Turpethi Min. gr. V. vel VII. modo non
recuset naturæ constitutio; Si modum excedat sa-
livæ effluxus, medicamento Cathartico aut ꝑis
Alcoholisati exhibitione supprimuntur. Cumque
sæpissime gravis diarrhœa spontanea pyalismum
cohibens accedat, theriacalibus & opiatîs, refra-
cta tamen dosi interne & prudenter adhibitis,
externe vero clysteribus è lacte, Therebinthina,
vitello ovi, atque cuspide cultelli Theriacæ aut
Philonii Romani paratis absque ullo metu subse-
cutoræ mortis sistatur.

§. X.

Hæc methodus per frictionem non vero per
suffumigationem (r) instituta, ab acutissimo Luis
ꝑ ea perscrutatore Dom. ASTRUC. in *Tract. cit.*
adeo

(r) Rationem vid. Mr. Dibon Dissert. sur les Mala-
Veneriennes T. II. p. 423.

adeo laudatur, ut cæteris omnibus ꝑialibus ore exhibendis anteponat, dum ab eorum usu, non modo tonus ventriculi debilitetur, & vires infringantur, quod sane magnum est, sed etiam quod maximum sanguinis acrimonia augeatur, ut ulcera quæ in conceptaculis seminis latent aucta sanguinis dyscrasia nedum sanentur sed & maligniora fiunt & curatu difficiliora. An vero hujus viri doctissimi verba & hypothesis veris & firmis nixa sit fundamentis inter doctos, uti opinor res nondum penitus est decisa; exempla enim prostant ubi plurimarum hac methodo inunctionis tractatorum, restitutio nec tuta (s) nec durabilis fuit, in pristinas enim miseras iterum inciderunt ægri; (t) Nec mirum Hydrargyrum enim tanquam metallum fluidissimum ac ponderosissimum maximeque in globulos indefinite multiplicabile, crudum & impurum in totius corporis poros sese insinuans partim ob gravitatem suam, partes premendo & expandendo, partim vero ob accessus diversorum Æinorum liquorum, alterationem (u) plurimaque gravia inducere

- (s) Joh. Waldschmidt. Oper. Med. Pract. Cæs. Med. L. VII. Cas. II. p. 621.
 (t) Vid. Sebast. Aquilini Epist. de Curis ægritudinum particularium C. III. Fallopii Tract. de morbo gall. c. LXXVI. & Ulrici de Hutten liber. de morb. gall. curat. C. IV. & XI.
 (u) Conf. Hoffmann. Med. Rat. Syst. T. II. C. VI. de virulenta Mercurialium noxa §. XI. pag. 147

cere solet symptomata, atque ossa arrodere & nunquam hominem probabiliter sanum, viribus omnibus fractum interimit, qui vero fatalis eventus nunquam à ꝑio intus sumto, à perito Medico exhibito expectandus est. (x) Similem tristem ꝑii illiti casum Venerandus Dnus Parens meus in suo Speculo pag. 450. proposuit, cujus exempti quantitatem 3ij. pondere ni fallor adhuc in nostro egregie extracto Theatro Anatomico conservatam, cuivis visui exponi solet, quod & confirmat Mr. de la METTRIE Dr. en Medecine in suo systemate BOERHAVIANO in *Tract. sur les Maladies Veneriennes* p. 42. (y)

§. XI.

Cum autem in salivationis opere à particularum summe activarum acrium & corrosivarum venerearum acrimonia & Hydrargyri gravitate tunicas vasorum nimium distendente, (non vero ab ejus acredine, cum omnis acrimoniae expers sit (z) glandulosæ partes oris & buccæ inflammantur

- (x) Vid. porro Hoffmannus l. c. §. XIV. Et in scholii sine ejus rationem.
- (y) Vid. de hac re & Joh. Langii Epistol. L. II. Epist. 43. Gabr. Fallop. l. c. Cap. 76. It. Hermannus Boerhaave Mercurium observantem in cellulosa curiosa dipteros effusum stagnare.
- (z) Astruc p. 141. in fine & Boerhaave in Præfat. editioni Lugd. Bat. Aloysii Luifini Præfixa.

mentur atque exulcerentur ; hinc ad præcaven-
dam dispositionem gangrænosam gargarismate
demulcente, inter salivandum, ex solo lacte, aquæ
triplo incocto, vel decocto flor. Sambuc. & ficu-
um cum vel sine aliis emollientibus & semine
lini, cydoniorum aut psyllii, parato, ac sæpius
per diem injecto mitigetur ; aut sequenti.

℞. Rad. Alth.

Liquir. āā. ℥ii.

Herb. Prunell. ℥℞.

Flor. Sambuc.

Malv. Ros. āā. ℥j.

Sem. Cydon. ℥ij.

Caric. Ping. Nn. iij.

Inc. Coq. c. f. q. ∇; font, colat. ℞. ℥xij;
quibus adde

Syr. Papav. Rh.

Rob. Diamor. āā. ℥j℞.

Ori pur. ℥ij.

M. D. S. **Surgel-Wasser.**

Finitis tribus vel quatuor septimanis finitoque
etiam ptyalismo atque doloribus profligatis, sub
reiterata evacuatione & balnei usu, lectum & ve-
stimenta immutanda sunt, simulque ne recidivam
patiatur æger, per unum vel alterum mensem bis
in hebdomate continuandus est ℥ii usus internus,
unà cum regimine diætetico exactissimo tempe-
rante & humectante.

D

§. XII.

§. XII.

In altera Methodo Sudationem concernente, quæ vero non tam efficax est quam Ptyalismus, licet GABRIEL FALLOPIUS Mutinensis in *Tractatu de Morbo Gallico Cap. 59.* illam regiam certam ac tutam, qua morbus Gallicus certo sanatur appellaverit, & consuluerit, ut omnes ea apud suos ægrotos utantur. Per intervalla quoque instituenda est alvi evacuatio pro subjecti conditione vel fortior vel lenior, pilul. è ꝑ viv. par. vel ex Extr. Panchymagog. Croll. aut Extr. Cathol. cum ꝑio dulci confectis, quæ ꝑii preparata omnia resolvendi & fundendi fine, non salivandi, illis addi solent; reliquis vero diebus intercalaribus assumuntur decocta sudorifera ex Lign. (a) Guajaci & ejus corticibus Lign. etiam Sassafr. Rad. Bardan. (b) Chinæ Petaſtidis, Polypodii cum passulis, femine Anisi vel Coriandri concinnato quibus inter coquendum in vase optime clauso vel † grosse contusum aut etiam ꝑ vivus in pet. ligatus immittuntur, de quo si decoctum bene saturatum ꝑviii. calide ad provocandum sudorem per unam alteramve horam durantem bibantur interpositis tamen alterantibus ꝑialibus, †e Oto, † diaph.

- (a) de ligni hujus efficacissima in Lue Venerea virtute præ aliis optime scribit Huttenus l. c. de morb. gallici curat. per administr. lign. Guajac. c. 6.
 (b) Vid. Simon Paul dri part. Bot. p. 363. & Bagliv. libr. Prax. §. 1. de Lue Ven.

‡ diaph. ejusque cerussa, Bezoardico Minerali, Regulo ‡ii Medic., Cinnabari ‡ii, Tinctura Metall. genuina, Ess. Resolv., Extract. Viperar., Extr. Fumariæ, Liq. CC. succinato, Gummi Nativo, Resina Guajaci & quæ sunt similia. Decoctum vero sic parandum est omnium præstantissimum

℞. Lign. Sanct. c. Cort. ℥iij.

teratur quantum possibile in pulverem & irroretur Arcano Tartari vel Liquore Ori fixi, digeratur in vase bene tecto per aliquot dies in balneo arenæ aut cineribus calidis, postea eximatur & addatur

Rad. Chin.

Sarsæp. āā. ℥jβ.

Liquir. ℥j.

Myrrh. Elect.

Cinnamom.

Cort. Winteran. āā. ℥β.

Inc. affund. aq. simpl. aut potius pluvial. ferventis ℔xij. ac adde

‡ii viv. in cor. dens. lig.

‡ii crud. pet. munit. āā. ℥v. omnia

Invicem coq. in vase mediante fermento optime lutato operculoque tecto, per horas aliquot, refrigeratus liquor coletur per linteum & fervetur, in vitro bene munito. Quæ methodus porro in graviori malo & personis robustioribus eo extendenda est, ut anteposito Medicamento præparatorio atque V. S. instituta die-

D 2

bus

bus à purgatione, quæ quater aut quinquies re-
petenda, tribus vel 4. interpositis diebus vacuis,
mane & vesperi sudetur Balneo Laconico, in Co-
nopæo seu Papillione, melius vero in Stupha Gallis
dans l'arches dicta aut doliolo sudatorio, *tu einem*
Schwib-Rasten / corpore adusque caput undi-
que tecto, & juxta posito Spir. Vin. rectific. in
scutella non admodum ampla accenso, ita tamen
ut ante sudatoris ejus usum prius ꝑvi. vel viij. de-
cocti sudoriferi optime calidi ebibantur aut aliud
quoddam diaphoreticum exhibeatur, ex pulv.
Bezoard. Miner., Theriac., Tinctura Bezoard.,
Essent. Alexiph., Mixt. simpl. & aliis concinan-
tum, qua methodo sub diæta humectante & re-
frigerante continuandum, donec omnis metus
restitantis miasmatis penitus evanuerit.

§. XIII.

Dira sane & quandoque rebellia sunt Luis
sææ symptomata, præsertim antiquata, ut non so-
lum internis ipsi morbo debitis vel exquisitis reme-
diis cedant, verum etiam simul externam exposcant
curam, junctis simul internis ut illorum opera-
tio melius succedat. Pustulæ & exulcerationes
oris & faucium, virgæ aliarumque partium tra-
ctantur ▽. calcis viv. saturata, ▽. giali vel etiam
Collyrio Landfranci & præter hoc in extimis par-
tibus profundisque ulceribus, ꝑ præcipitato &
dulci in pulverem subtilem trito, Lap. Medica-
mento-

mentoso, aliisque liquoribus è ꝑio sublimato
confectis. Dolores in musculosis partibus, pro-
fligabit unguentum ꝑiale calide aliquoties inun-
ctum, una cum sudore per Dctum Sarsaparillæ
& Elect. Diacord. Fracast. instituendo, & pilulis
lenientibus ꝑialibus, Tibiæ, spinæ, Emplastr. de
ran. Vigon cum ꝑio, diaphoret., Oxicroc. de
ammoniaco & Galban. quibus parum pulveris can-
tharid. ne tamen vesicas excitet addatur, imposita
conveniunt, pro lubitu & tibia fascia circulari,
infra incipiendo; ligari potest. Sequens empla-
strum pro norma esse poterit:

ꝑ. Gum. ★ci depur.
Galban.
Picis alb. āā. ꝑꝑ
ꝑii præcip. alb.
Balsam. Aris thereb;
Camphor. āā ꝑj.
ꝑꝑ Solan. q. s.

M. F. Empl.

Quandoque etiam fatus ex Dcto Herbarum ner-
vinarum vaporosi auxiliantur, atque hæc ipsa to-
phis & nodis resolvendis apta sunt. Ad ossium
cariem occultam vel manifestam conducunt ▽.
Vitæ, Ra. Myrrh., Aloës, Euphorbii, quibus of-
sa mediante penicillo leviter tanguntur, donec os
mundatum sit; vel scalpro nigredo ejus abradit-
tur aut cauterio actuali deurit, ad spontaneam
ejus exfoliationem seu lamellarum ossis secessum.

D 3

Ulcus

Ulcus narium consolidabit ∇. Calc. Viv., & ius præc. ruber super quo aliquoties Sp. Vini alcoholifatus deflagravit; sanabunt eadem & aqua phagedenicæ, ∇. virid. Hartmanni, Elix. Propr. sine acido, aliique liquores, omnes vero siphone injiciendi, quorsum penicillo penetrari nequit. In Alopecia, renasci faciunt pilos, lixivia Abrotan., Capill. & is, Fabar. Lupinorum, cinerum nucum juglandium aut nucleorum amarorum, item ⊕ in succo Limonum solutum. Optimum vero remedium capillamentum artificiale est *une commode Peruque*. Rhagades complanantur Unguento & ialii, Pomadino, Enulato c, & io, mucilage femin. Cydon. cum vel sine & io. Ad vesicas crystallinas confert, Empl. de Cumino, & caruncula penis tollitur candela ex Empl. de ranio cum & io facta vel potius cannula quadam per cujus extremitatem hiantem cathartica applicanda, vel instrumento peculiari, Medici Peritissimi Dresdensis SPARMANNI, haud pridem invento, cujus efficacia ab ipso ita æstimatur, ut omni tempore illam ex voto præstare dicat.

§. XIV.

Hæc itaque optima via est & facillima ac tutissima per Mercurium, metallum in Medicina optimum atque penetrantissimum mediante salivatione quosvis morbos & eos curandi, modo in vitæ regimine omnis vitetur excessus, & licet non omni tempo-

tempore ab usu externo vel interno ꝑ ii insequatur salivatio quamvis vel centies frictio partium instituat, aut ꝑius ad unciam usque aut plus in pilulis aut alia sub forma exhibeatur; nihilominus tamen eosdem effectus præstat, ac si salivatio legitime mota foret, modo usus ejus internus semel aut bis in hebdomate continuetur, donec symptomata quævis ægrum excruciantia evanescant. Seminiumque Luis ꝑæa radicitus extirpetur. Hæc sunt quæ pro ingenui modulo ex authoribus optimis, & ex Praxi Clinica Venerandi Domini Parentis mei conquisi, Boni hosce conatus levidentes, uti spero non aspernabuntur. Deo T. O. M. pro concessis hætenus benigne viribus fit Laus & Gloria in secula seculorum.

T A N T U M

Est doch endlich noch das frohe Licht erschienen
 Da Deine Muse sich auf dem Catheder zeigt,
 Dein Wissenschaft und Glück muß wachsen, blühen, grünen,
 Doch mache das der Feind, nun überwunden schweigt.
 So kan in Strassburg sich manch inſicirtes freuen,
 Von welcher Wissenschaft dein Fleiß heut Proben giebt,
 Gerechter Himmel laß mir meinen Wunsch gedeyen!
 Es werde Dir zu Theil was Deine Seele liebt.

Dieses wolte aus brüderlicher Neigung hinzu setzen
 Dein getreuer Bruder

M. Joh. Christian. Böhm, SS. Theol. Cand.

Da Du, geehrter Freund / anheute disputirest,
 Und uns den wahren Lauff der Kranckheit deducirest,
 Die aus Neapolis den Ursprung hergenommen,
 Und wie von dorten sie heraus zu uns gekommen;
 Uns aber auch zugleich die Mittel dargethan,
 Wodurch man selbige gar wohl curiren kan.
 So muß in Versen ich Dich meinen Freund besingen,
 Doch will mir solches fast auf keine Art gelingen,
 Deswegen stelle Dich mit diesem jetzt zu frieden,
 Dieweil vor dieses mahl kein andre mir gerietben:
 Der Himmel gebe Dir ein tausendfach Vergnügen /
 So kanst Du Unglück, Haß und Reid damit besiegen;
 Und wann Die Phoebus wird den Doctor Titul geben,
 So wird ein schönes Kind zu Deinen Diensten leben:
 Das wünsch ich Dir und setz zum Ende noch dabey,
 Daß ich Dein treuer Freund und stäter Diener sey.

Chr. Lud. Boecler, LL. C.

Strassburg, Med. Diss., 2.

ULB Halle

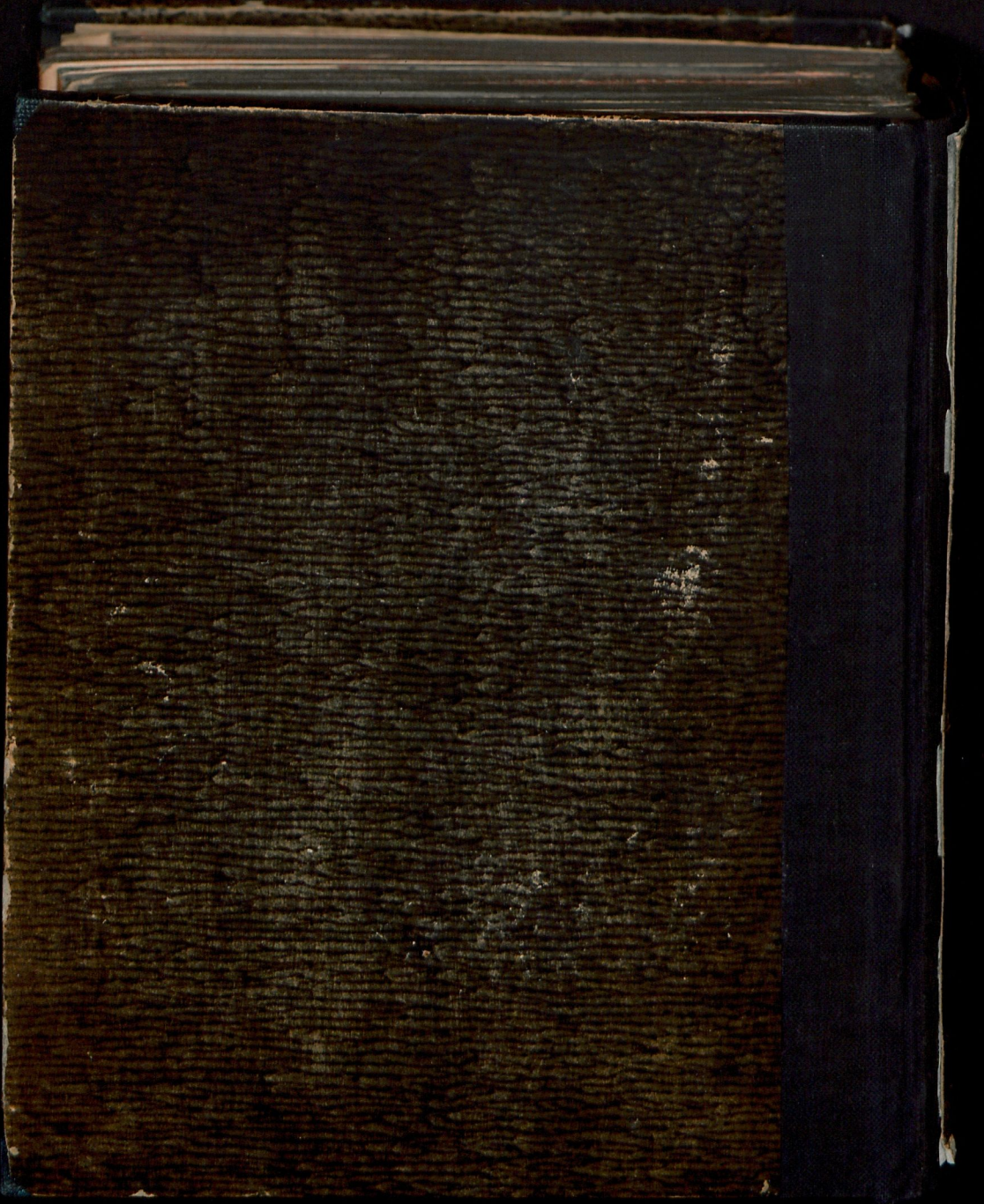
3

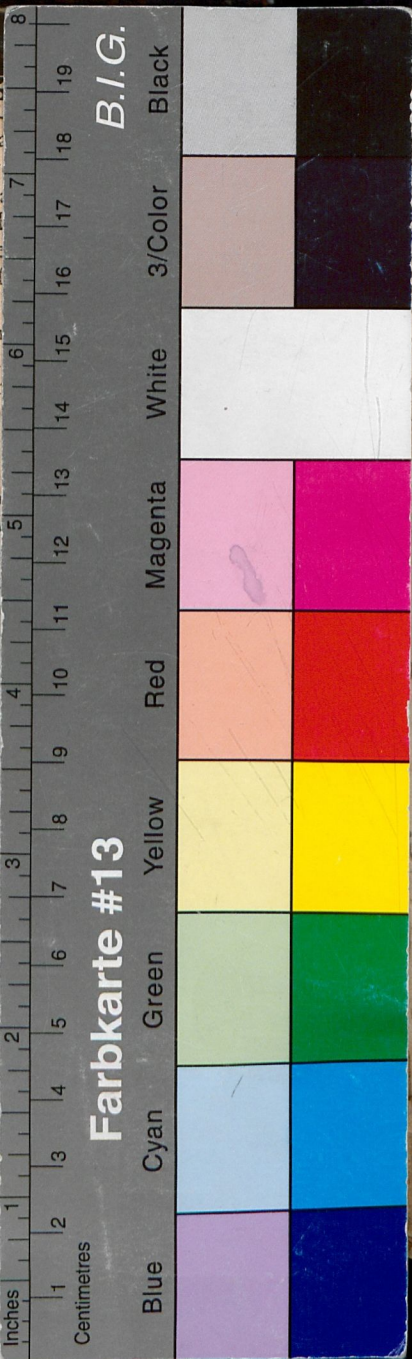
004 194 284

Sb.

B. C. D. # 12
SCHEDIASMA MEDICO PRACTICVM
DE
MORBO DICTO
NEAPOLITANO
JVSSV ET INDVLTV
GRATIOSÆ FACVLTATIS
MEDICÆ
PRO LICENTIA
SVMMOS IN MEDICINA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA LEGITIME
CAPESSENDI
IN ALMA ARGENTORATENSIVM
VNIVERSITATE
AD DIEM 30. APRILIS An. clō 1ō CCXXXVIII.
H. L. Q. C.
PVBLICÆ ERVDITORVM DISQVISIONI
SVBJICIT
IOHANNES MICHAEL BOEHM
ARGENTINENSIS.
ARGENTORATI,
Typis, MELCHIORIS PAUSCHINGERI, Typogr.